

4. Максимова В.Н. Междпредметные связи в процессе обучения. – М.: Просвещение, 1988. – С. 76-94.
5. Сущенко Л.П. Про професійне самовизначення майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. / Редкол.: Т.І. Сущенко (відп. ред.). – Київ-Запоріжжя, 2004. – Вип. 31. – С. 383-389.
6. Шиян Б.М. Теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах: Автореф. дис.... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 1997. – 45 с.
7. Шкрєбтій Ю.М. Про врегулювання системи фізичної культури і спорту в Україні // Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи / За ред. М.Лук'яненка, Ю.Шкрєбтія, Е.Боляха, А.Матвєєва. – Дрогобич: КОЛО, 2005. – С. 13-26.

To the question on the modern condition of vocational training of the teacher of physical training. The article deals with problem of training the teachers of physical culture and their correspondence to the modern educational programme. The motivational sphere of the person of the teacher defines formation of pedagogical skill. The system of preparation of the teacher is focused on a trade, selection of entrants, education of students, adaptation of young teachers. She should be under construction on the basis of the account of the significant moments of the person of teachers.

Key words: professional training, physical culture, professional selection, professional and pedagogical skill.

Отримано 12.9.2009

УДК 378.134:796

В. В. Зданюк

*викладач, Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті висвітлюється процес формування рефлексивної компетентності майбутнього педагога з фізичної культури.

Ключові слова: рефлексивна компетентність, педагог, фізична культура, професійна діяльність, учні.

Перехід української вищої освіти на європейську модель викликав необхідність зміни різних сторін освітнього процесу. Однією з основних суперечностей стала невідповідність вимогам сучасної ринкової системи і результатів професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів [4].

Сучасне суспільство розглядає фахівця не тільки як людину, що володіє знаннями, вміннями і навичками в професійній сфері, але і як здатного ефективно діяти в складних, часом нестандартних ситуаціях, тобто компетентного. У цих умовах все більшої обґрунтованості набуває компетентнісний підхід.

Питаннями компетентнісного підходу в педагогіці займаються В.А. Болотов, А.В. Хуторський, М.А. Холодна, Р.П. Мільруд, О.С. Орлів, Р.М. Шерайзіна [4, с. 2].

Метою статті є висвітлити концептуальні основи формування рефлексивної компетентності майбутнього педагога з фізичної культури.

Компетентністний підхід виражається у формуванні фахівця, компетентного у будь-якій професійній діяльності. На сьогодні проблема визначення професійної компетентності вчителя є об'єктом досліджень психологів, педагогів, фахівців-практиків, проте в літературі відсутній єдиний підхід до визначення цього поняття, класифікації компетентностей. А.А. Деркач визначає професійну компетентність як здатність людини вирішувати певне коло професійних завдань [1].

Відповідно до існуючого стандарту, педагог по фізичній культурі повинен бути підготовлений до навчально-виховної, соціально-педагогічної, культурно-освітньої, науково-методичної, організаційно-управлінської, фізкультурно-спортивної і оздоровчо-рекреативної діяльності. Таким чином, педагог повинен володіти компетентністю в цих видах діяльності.

Інтегруючим компонентом в структурі професійної компетентності педагога з фізичної культури на наш погляд виступає рефлексивна компетентність.

До теперішнього часу проведено ряд досліджень, в яких вивчається проблема становлення і формування професійної рефлексії фахівців у сфері освіти. Робота А.П. Гурєєва присвячена формуванню рефлексії професійної діяльності педагога. Н.Б. Крашенінникова описує процес розвитку педагогічної рефлексії як умову підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності. О.Ю. Шарвіна вивчає роль педагогічної рефлексії в підготовці майбутнього вчителя. Ю.В. Кушеверська розглянула особливості формування компетентності рефлексії студентів в освітньому процесі педагогічного коледжу.

Дослідження даних авторів підтверджують положення про те, що в освітньому процесі, рефлексія є одним з основних компонентів діяльності, а, отже, рефлексивна компетентність виступає як необхідна складова професійної педагогічної освіти.

Рефлексія необхідна у тому випадку, коли у будь-якій діяльності людина стикається з труднощами і їх потрібно подолати. Педагогічна рефлексія пов'язана з особливостями змісту педагогічної діяльності, з досвідом власної роботи і направлена як на власну діяльність і діяльність колег, так і на діяльність учнів.

По відношенню до власної діяльності педагогічна рефлексія характеризується усвідомленням власного педагогічного досвіду, вираженням критеріїв успішності власної педагогічної діяльності, аналізом змін, що відбуваються в сучасній освіті.

По відношенню до змісту освіти вона виявляється в плануванні і конструюванні освітнього процесу; виборі стратегій і методів організації; коректуванні цілей і засобів освітньої діяльності.

По відношенню до учня вона виявляється: у умінні налагоджувати адекватний зворотний зв'язок в системі «вчитель – учень»; у умінні озброїти учнів методами рефлексії власної навчальної діяльності; у здатності оцінювати успішність власної діяльності з позицій учня [3].

Професійна діяльність педагога з фізичної культури також повинна бути заснована на рефлексії. В процесі вирішення педагогічних завдань, дуже часто виникають ситуації, що вимагають оперативного реагування. Наприклад, при навчанні руховим діям, особливо складним, таким, що вимагають прояву координаційних здібностей, учні дуже часто допускають помилки. Завдання педагога є: за мінімальний час встановити причину виникнення помилок. Враховуючи, що спектр можливих причин дуже широкий і може залежати від рівня теоретичної, технічної, фізичної, психічної підготовки вихованця, зовнішніх умов, методики навчання, від точності визначення утруднення залежить успіш-

ність, а також швидкість навчання. Для виявлення причин помилки педагогові необхідно провести критерійний аналіз виконаної дії і виробити шляхи корекції з метою усунення помилки. Крім того, педагог повинен залучити учня до здійснення аналізу виконаної дії. Ця вимога викликана дотриманням принципу свідомості. Таким чином, для забезпечення ефективного освітнього процесу необхідно формувати у студентів рефлексивну компетентність.

Педагогові недостатньо мати знання по рефлексії і рефлексивні уміння. Необхідна саме рефлексивна компетентність як інтегральна характеристика, що дозволяє ефективно вирішувати нетипові завдання професійної діяльності.

Питання про формування компетентності рефлексії є вельми актуальним. Проте до цих пір практично немає спеціальних досліджень по формуванню рефлексивної компетентності майбутніх педагогів фізичної культури. Аналіз державного стандарту показав, що і він не забезпечує формування компетентності рефлексії.

Даючи загальну характеристику і оцінку стану досліджуваної проблеми, відзначимо, що до цих пір залишаються ще мало вивченими деякі її аспекти: визначення змісту рефлексивної компетентності педагога фізичної культури; умови формування рефлексивної компетентності у майбутніх педагогів фізичної культури, критерії і рівні сформованості рефлексивної компетентності.

Як концептуальні основи формування рефлексивної компетентності ми розглядаємо наступні положення:

1. По-перше, процес підготовки майбутніх педагогів повинен здійснюватися на основі компетентнісно-діяльнісного підходу.
2. По-друге, основою процесу підготовки майбутніх педагогів по фізичній культурі повинна стати спеціально організована педагогічна рефлексія.
3. По-третє, необхідно гармонізувати використання компетентнісно-діяльнісного і рефлексивно-діяльнісного підходів.
4. По-четверте, процес формування рефлексивної компетентності повинен бути адекватний природі рефлексивної дії.

Ці положення знайшли своє застосування в концептуальній моделі формування рефлексивної компетентності педагога з фізичної культури. Характерною особливістю моделі є організація освітнього процесу таким чином, щоб вивести учнів в рефлексивну дію. Для цього організуються наступні етапи:

- створення труднощів в науково-педагогічній діяльності педагога;
- компетентністний аналіз і реконструкція виникаючих труднощів;
- пошук причини труднощів (критерійна проблематизація) або пояснення, чому так відбулося;
- організація перенормування дії;
- демонстрація покращеної дії і його оцінка.

На основі цієї дії рефлексії учні не просто набувають знань, а вчаться використовувати їх безпосередньо у своїй діяльності.

Як **висновок** зазначимо, що аналіз сучасного стану проблеми формування рефлексивної компетентності виявили цілий ряд суперечностей, серед яких: відсутність певної структури і змісту професійної компетентності педагога фізичної культури; необхідність формування рефлексивної компетентності, викликана специфікою професійної діяльності педагога з фізичної культури; відсутність умов формування у майбутніх педагогів фізичної культури рефлексивної компетентності; відсутність умов організації навчального процесу, сприяю-

чого успішному формуванню рефлексивної компетентності; неоднозначність думок з приводу застосування компетентнісного підходу у вищій освіті. Вирішення цих протиріч є основою нашого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Акмеология: Учебник / Под общ. ред. А.А. Деркача. – М.: Изд-во РАГС, 2002. – С. 313-314.
2. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия / И.А. Зимняя. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 20 с.
3. Кулюткин Ю.Н. Муштавинская И.В. Образовательные технологии и педагогическая рефлексия. – СПб.: ГУПМ, 2002. – 48 с.
4. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А.В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 5. – С. 55-61.

The article deals with the process of formation reflective competence of the future teacher of physical culture.

Key words: reflective competence, pedagogue, physical culture, professional activity, pupils.

Отримано 12.10.2009

УДК 008.11:37.015.31:796

А. А. Ішук

*викладач, Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЧЕРЕЗ РУХОВУ АКТИВНІСТЬ ТА ФІЗИЧНІ ВПРАВИ

У статті узагальнені основні фактори формування оздоровчого впливу на організм через рухову активність та фізичні вправи. Розкриття загальних принципів проведення гімнастики як одного з методів лікування та оздоровлення.

Ключові слова: рухова активність, фізичні вправи, фізичне навантаження, рухові навички, ранкова гімнастика, динамічні стереотипи.

Актуальність. Фізичні вправи займають важливе місце в підтриманні організму в тонусі (активному стані). Важливе місце посідають гігієнічні основи фізичних вправ.

Однією із найпоширеніших форм фізичних рухів є гігієнічна гімнастика. Вона повинна стати необхідною формою щоденної фізичної активності кожної людини, зокрема, осіб з обмеженим фізичним навантаженням на роботі і в побуті. Завдяки широким можливостям індивідуального вибору, дозуванням вправ, їх різноманітності і ступеня складності, гімнастика вважається універсальною формою реалізації фізичної активності людини. У зв'язку з широким залученням різних ділянок організму до фізичних рухів, гімнастика здійснює активний вплив на весь організм, насамперед, на м'язову систему, органи дихання і кровообігу.

Мета дослідження: визначення основних аспектів формування здорового способу життя через рухову активність з метою лікування та оздоровлення